

Мар'янівський ліцей Мар'янівської селищної ради

ПОГОДЖЕНО:

Голова ПК _____ І.Л. Вітковська

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор _____ Н.Є. Чонка
Наказ №183 від 01.09.2025р.

Інструкція з охорони праці № 20 для вчителя предмета «Захист України»

1. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція розроблена на основі Положення про розробку інструкцій з охорони праці, наказ Міністерства соціальної політики від 30.03.2017 № 526, з урахуванням Типового положення про порядок проведення навчання з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511.

1.2. Інструкція встановлює вимоги щодо безпеки життєдіяльності для вчителя предмета «Захист України».

1.3. Інструкція поширюється на всіх вчителів предмета «Захист України».

Робоче місце вчителя не постійне. Заняття з предмета «Захист України» проводяться в спеціально обладнаному кабінеті, спеціально обладнаному місці для стрільби, спортивній залі та на місцевості.

1.4. Інструкція встановлює порядок безпечного ведення робіт вчителем предмета «Захист України» в приміщеннях, на території закладу та інших місцях (згідно журналу обліку місцевих відряджень), де працівник виконує доручену роботу.

1.5. Вимоги інструкції є обов'язковими для виконання вчителем відповідно до Закону України «Про охорону праці» і Кодексу законів України про працю.

1.6. На посаду вчителя предмета «Захист України» призначаються офіцери запасу, які мають вищу військову або педагогічну освіту, спроможні за віком і станом здоров'я проводити заняття, а також випускники вищих педагогічних закладів освіти, які закінчили їх за спеціальністю викладача предмета «Захист України» і фізичного виховання.

Учителі повинні бути фізично здорові, регулярно проходити медичний огляд не рідше 1 разу на рік, мають навички користування персональним комп'ютером та мережею Інтернет, пройшли медичний огляд та мають доступ до роботи в закладі освіти, вступний та первинний на робочому місці, інструктажі з охорони праці, електробезпеки та протипожежної безпеки.

1.7. Вчитель відповідає за охорону життя і здоров'я учнів, забезпечує їх навчання, контролює дотримання ними вимог пожежної безпеки, санітарії та особистої гігієни, правил знаходження в кабінеті, правил внутрішнього розпорядку ліцею.

1.8. Перед призначенням на роботу й періодично один раз на рік вчитель повинен проходити медичний огляд.

1.9. Вчитель предмета «Захист України» при прийомі на роботу проходить вступний інструктаж з охорони праці, пожежної безпеки, первинні інструктажі з охорони праці на робочому місці та пожежної безпеки, інструктаж з електробезпеки, знайомляться з правилами внутрішнього розпорядку, санітарними правилами улаштування й утримання ліцею.

1.10. Вчитель предмета «Захист України» проходить навчання з питань охорони праці(безпеки життєдіяльності) – один раз на 3 роки, інструктажі з питань охорони праці – один раз на шість місяців, інструктажі з пожежної безпеки – 1 раз у квартал, інструктажі з електробезпеки – оди нар на рік.

1.11. Вчитель повинен мати навички в наданні першої (долікарської) допомоги, у разі захворювання учня чи при нещасному випадку необхідно викликати медпрацівника та повідомити адміністрацію закладу.

1.12. Про виявлені несправності обладнання, устаткування, пристроїв, інші небезпечні прояви вчитель повинен повідомити адміністрацію закладу.

1.13. Вчителю предмета «Захист України» не дозволяється приносити в заклад освіти речі, які не використовуються на уроках: предмети, що колються, ріжуться, сірники, запальнички, аерозольні балончики з різними наповнювачами, вибухонебезпечні предмети, різко пахучі парфуми, хімічні речовини тощо.

1.15. Вчителю заборонено користуватися мобільним телефоном, відволікатись на розмови з іншими працівниками під час уроку.

1.16. Основні небезпечними і шкідливими факторами можуть стати: недостатнє освітлення робочої зони, низька температура приміщення в осінній, зимовий та весняний період, нервово-психічне перенапруження при роботі, несанкціоновані дії учнів при використанні знаряддя для стрільб та метання, порушення учнями дисципліни під час проведення занять.

2. Правила безпеки перед початком роботи

2.1. Перед початком практичних занять викладач предмета „Захист України” повинен провести інструктаж з безпеки на заняттях.

Проводить первинний, позаплановий, цільовий інструктажі з безпеки життєдіяльності під час проведення занять з відповідною реєстрацією в журналі інструктажу.

2.2. Інструктаж з безпеки на заняттях, який проводиться за межами ліцею (навчально-польові збори, стрільби з автомата Калашникова АК-74 та інші) фіксуються у „Журналі інструктажів з безпеки на заняттях предмета „Захист України” згідно з існуючими вимогами.

2.4. До початку стрільб, виконання нормативів з вогневої підготовки (розбирання та збирання автомата) зброя перевіряється на наявність патрона у патроннику.

2.5. Вчитель з предмета „Захист України” допускає до стрільби учнів, що склали заліки з правил безпеки, знають матеріальну частину, можуть нею користуватися, виконувати команди та прийоми підготовки до стрільби, огляд зброї, мішеней, усунення несправностей, що виникли під час стрільби.

2.6. Вчитель предмета «Захист України» перед початком роботи зобов'язаний отримати ключі від навчального кабінету на вахті під підпис, впевнитися у відповідності свого робочого місця вимогам безпеки та санітарно – гігієнічним правилам:

2.6.1. Перевірити стан дверей, вікон, підлоги, обладнання (наявність пошкоджень, які заважають переміщенню), освітлення.

2.6.2. Впевнитись у справності всіх електроприладів, що використовуються під час проведення навчально-виховного процесу.

2.6.3. Привести у порядок робоче місце, не захащувати його зайвими предметами, що не використовуються під час уроку.

2.6.4. Одяг та взуття вчителя повинні відповідати санітарно-гігієнічним вимогам і не створювати загрозу життю та здоров'ю всіх учасників навчально-виховного процесу.

2.7. У разі виявлення незначних порушень вимог безпеки вчитель повинен зробити запис у журналі адміністративно-громадського контролю, якщо порушення не можуть бути усунені негайно.

2.8. У разі встановлення грубих порушень вимог безпеки необхідно негайно повідомити адміністрацію учбового закладу і не розпочинати навчальних занять в даному приміщенні до ліквідації порушень.

2.9. При використанні таблиць, мап тощо слід перевірити надійність їх кріплення до дошки.

2.10. Перед початком уроку слід чітко визначити порядок і правила безпечного здійснення навчальної діяльності на всіх етапах уроку.

2.11. Вчитель предмета «Захист України» повинен не допускати присутність учнів у кабінеті до початку уроку.

2.12. Забороняється приносити до навчального кабінету будь-які пристрої, речовини чи предмети, які можуть становити небезпеку для оточуючих.

3. Вимоги безпеки під час виконання робіт (проведення занять)

3.1. Перед початком першого заняття у кабінеті предмета «Захист України» провести інструктажі з безпеки життєдіяльності відповідно до вимог «Положення про організацію роботи з охорони праці учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти».

3.2. Негайно повідомити адміністрацію закладу про кожний нещасний випадок, який стався з будь-яким учасником навчально-виховного процесу в кабінеті.

3.3. Вчитель предмета «Захист України» зобов'язаний ознайомити учнів з обладнанням навчального кабінету, з правилами поведінки в кабінеті під час занять, проінструктувати щодо правил безпечного користування навчальним обладнанням на уроці, провести відповідні інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці та зробити записи про їх проведення у відповідному журналі реєстрації інструктажів.

3.4. Вчитель предмета «Захист України» перед початком роботи повинен поцікавитись станом здоров'я учнів і у разі отримання скарги забезпечити негайне надання медичної допомоги, довести це до відома класного керівника, медичного працівника або адміністрації закладу.

3.5. Вчитель предмета «Захист України» під час навчальної діяльності та поза навчальної діяльності повинен постійно перебувати в кабінеті разом з учнями, залишати учнів самих в навчальному кабінеті забороняється.

3.6. Під час стрільби з автомата Калашникова або пневматичної гвинтівки забороняється:

3.6.1. Брати зброю, торкатися чи підходити до неї без команди керівника.

3.6.2. Прицілюватися в мішені навіть з незарядженої зброї.

3.6.3. Прицілюватися та спрямовувати зброю в різні боки і в тил, хоч би в якому стані перебувала зброя (навіть незаряджену).

3.6.4. Виносити заряджену зброю з вогневого рубежу.

3.6.5. Залишати заряджену зброю без догляду на вогневому рубежі.

3.6.6. Знаходитися на вогневому рубежі особам, які не виконують вправу з стрільби.

3.6.7. Чистити зброю слід у спеціально відведених місцях під наглядом викладача предмета „Захист України” або керівника стрільбою.

3.6.8. Після стрільби необхідно оглянути зброю.

3.7. При виконанні нормативу зі спорядження магазинів бути обережними та дотримуватися встановленої послідовності дій виконання нормативу.

3.8. При виконанні нормативів з використання засобів індивідуального захисту:

3.8.1. Дотримуватися встановленої послідовності дій виконання нормативу.

3.8.2. Перед виконанням нормативу перевірити і переконатися у наявності відкриття отвору для втягнення повітря на протигазовій коробці.

3.8.3. Бути уважним і обережним при виконанні нормативу № 2 з цивільної оборони („Одягнення протигаза на потерпілого”).

3.9. Під час занять на місцевості:

3.9.1. Використовувати холості патрони на заняттях дозволяється тільки і викладачу предмета „Захист України”.

3.9.2. Стрільбу холостими патронами дозволяється вести тільки з бойової зброї.

3.9.3. Метання навчальних гранат дозволяється з відстані не ближче 70-100 метрів від місця розташування учнів.

3.9.4. Забороняється:

- брати в руки гранати, що не розірвалися, снаряди, міни, боєприпаси та інші вибухонебезпечні предмети;
- використовувати бойові патрони та тактичних заняттях;
- проводити стрільбу різними патронами з навчальної і саморобної зброї.

3.10. При виконанні прийомів рукопашного бою:

- дотримуватися послідовності, темпу та амплітуди виконання вправ як у підготовчій, так і в основній частині;
- у разі виконання прийомів та дій з макетами ножів та пістолетів дотримуватися встановлених між учнями інтервалів;
- правильно виконувати прийоми страхування та самострахування;
- больові прийоми, удушення, викидання макетів ножів, викручування рук проводити плавно, повільно, без зайвої сили та негайно припиняти при першому сигналі партнера;
- удари рукою, ногою, макетом ножа під час виконання рухів з партнером тільки позначати.

3.11. При використанні технічних засобів навчання учням забороняється:

3.11.1. Вмикати і вимикати технічні засоби навчання.

3.11.2. Торкатися руками з'єднувальних шнурів, електричних розеток, вилок.

3.11.3. Класти книжки, зошити на працюючі технічні засоби навчання.

3.12. Під час перерви:

3.12.1. Всім учням вийти з кабінету.

3.12.2. Черговим, за наказом вчителя, відкрити вікна і теж покинути кабінет.

3.12.3. Забороняється виглядати з відчинених вікон з метою запобігання падіння.

3.12.4. Під час проведення занять з прикладної фізичної підготовки керуватися „Інструкцією з охорони праці при проведенні занять з фізкультури”.

3.13. Несе особисту відповідальність за збереження життя і здоров'я учнів під час навчально-виховного процесу:

3.13.1. Вчитель під час навчальної діяльності повинен постійно перебувати в кабінеті разом з учнями. Залишати учнів самих в навчальному кабінеті забороняється.

3.13.2. Вчитель під час занять не може користуватися мобільним телефоном, вживати їжу, відволікатися на виклики з кабінету з боку колег, батьків тощо.

3.13.3. Вчитель повинен користуватись під час проведення уроку тільки безпечними засобами та пристроями, які передбачені нормативними положеннями, стоять на інвентарному обліку в навчальному закладі та є справними.

3.14. Під час використання технічних засобів навчання дотримуватись інструкцій з їх експлуатації та правил електробезпеки:

- вмикати електричні приладів (телевізора, комп'ютера, магнітофона тощо) потрібно використовувати лише справні розетки та вилки, при виявленні пошкоджень електричного дроту, несправної вилки чи розетки користуватися електроприладами забороняється. Забороняється торкатися до оголених дротів, нагрівальних приладів руками;

- вмикати їх в мережу лише сухими руками;

- користуватись лише справними електроприладами .

3.15. Під час занять заборонено висовуватись з вікон, сидіти або ставати на підвіконня.

3.16. Заборонено використовувати під час проведення уроку колючі, ріжучі предмети, сірники, запальнички, аерозольні балончики з різними наповнювачами, вибухонебезпечні предмети, різко пахучі парфуми, хімічні речовини тощо.

3.17. Під час проведення занять стежити за правильною поставою учнів: вони повинні рівно тримати корпус, сидіти глибоко на стільці, ступні ніг спирати на підлогу, відстань від поверхні столу до очей повинна становити 30-40- см.

3.18. Слід пам'ятати, що недостатнє освітлення та світло, що сліпить, при довготривалій, напруженій роботі може призвести до порушення зору.

3.19. Для попередження втоми очей рекомендується проведення спеціальних фізкультхвилинок.

3.20. Робота учнів може бути припинена у разі виникнення аварійної ситуації, серйозної травми учня, які потребують тривалої уваги вчителя.

3.21. У разі виконання нового виду діяльності дотримуватись рекомендацій та інструкцій.

3.22. Усі види робіт виконувати акуратно, чітко, неспішно, щоб не створювати нервозних ситуацій та паніки.

3.23. У випадку травми негайно повідомити про це адміністрацію.

3.24. Вимоги безпеки для вчителя предмета «Захист України» під час перерви:

3.24.1. Вчитель повинен закінчити урок одразу ж після дзвоника на перерву.

3.24.2. Під час виходу учнів з приміщення на перерву, вчитель повинен пересвідчитись, що всі учні покинули приміщення, забравши особисті речі.

3.24.3. Вчитель повинен відкрити фрамуги для провітрювання приміщення кабінету на час перерви.

3.25.4. Вимкнути всі електроприлади на час перерви.

3.26.5. Заборонено знаходження учнів під час перерви в кабінеті.

3.27.6. У разі чергування вчитель повинен дотримуватись обов'язків чергового вчителя, затверджених наказом директора.

4. Вимоги безпеки по закінченню роботи

4.1. Вчитель предмета «Захист України» повинен закінчити роботу у встановлений термін згідно з розкладом занять.

4.2. Вчитель повинен перевірити стан здоров'я учнів на кінець уроку та відповідно до результату вчинити необхідні дії.

4.3. Після закінчення стрільб з автомата Калашникова АК-74 або пневматичної гвинтівки:

4.3.1. Кожний стріляючий розряджає зброю і доповідає: „Зброя розряджена” потім керівник стрільб оглядає зброю згідно до правил, викладених в „Постанові із стрілкової справи” і перевіряє кількість невикористаних патронів.

4.3.2. Зібрати гільзи і невикористані патрони та здати їх викладачеві.

4.3.3. Після закінчення занять з використання засобів індивідуального захисту необхідно вимити руки та обличчя теплою водою з милом; скласти засоби індивідуального захисту, прибрати їх в місце зберігання.

4.4. Після виконання нормативу „спорядження магазину” розрядити його за допомогою спеціальної дерев'яної палички, яка запобігає псуванню патронів. Скласти учбові патрони в колодки і прибрати в місце зберігання.

4.5. Після закінчення занять з використанням засобів навчання вимкнути їх (штепсельні вилки витягнути з розеток). Прибрати технічні засоби в міста зберігання.

4.6. Вчитель повинен відключити обладнання, яке використовувалось на уроці, прибрати робоче місце, скласти електричні дроти, щоб вони не заважали учасникам навчально-виховного процесу звільнити приміщення кабінету.

4.7. Якщо стан робочого місця або обладнання становить загрозу життю та здоров'ю будь-якого з учасників навчально-виховного процесу, вчитель повинен вжити заходів, щоб запобігти доступу учнів та вчителів у небезпечне місце та негайно повідомити адміністрацію.

4.8. Заборонено залишати учнів у навчальному кабінеті після закінчення робіт без нагляду вчителя.

4.9. Все обладнання, яке використовувалось вчителем під час навчального процесу, демонстраційних, експериментальних та інших видів робіт необхідно прибрати з демонстраційного столу і розмістити згідно з правилами зберігання.

4.10. Прибрати робоче місце від особистих речей.

4.11. Залишити кабінет у належному санітарному стані.

4.12. При виході з приміщення перевірити, чи вимкнені електроприлади, світло, чи зачинені вікна.

4.13. Замкнути приміщення кабінету на ключ, здати його на вахту під підпис.

4.14. Прибирання в навчальному кабінеті учнями дошки відбувається лише під наглядом вчителя, який стежить за дотриманням учнями правил безпеки та особистої гігієни.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі будь-якої аварійної ситуації вчитель повинен в першу чергу забезпечити безпеку дітей.

5.2. До аварійних ситуацій відносять:

- аварійні ситуації при розбиранні та збиранні макета автомата, а також стрільби з пневматичної гвинтівки;
- коротке замикання електропроводки;
- займання ізоляції;
- пожежа;
- ураження електричним струмом.

5.3. В аварійній ситуації вчителю необхідно виявити розсудливість, врівноваженість та діяти чітко за інструкцією, не вносячи паніки та нервозності серед учасників навчально-виховного процесу. Евакуювати дітей, перерахувати їх за списком в безпечному місці.

5.4. У разі аварійних ситуацій пов'язаних з коротким замиканням електропроводки, займання ізоляції необхідно:

- негайно відключити електроприладі;
- у випадку травмування відвести постраждалого в медпункт, або надати перше (долікарську) медичну допомогу і забезпечити надання допомоги лікарем;
- сповістити адміністрацію навчального закладу.

5.5. У разі виникнення пожежі або загорання вчитель повинен:

- організувати евакуацію учнів з приміщення згідно з «Порядком евакуації учнів у навчальному закладі»;
- повідомити адміністрацію закладу освіти;
- при необхідності викликати пожежну команду за телефоном 101;
- зачинити вікна і двері, щоб вогонь не поширювався в сусідні приміщення;
- вимкнути електроприлади.

5.6. У випадку травмування учнів або працівників закладу необхідно звернутись до медпрацівника або у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.7. Вчитель повинен вжити заходів для збереження життя і здоров'я учнів, працівників закладу освіти та власного життя у разі виникнення аварійних ситуацій і не ставити власними діями під загрозу життя і безпеку людей.

5.8. Слід пам'ятати, телефони екстрених служб :

101 – пожежна служба

102 – міліція

103 – швидка допомога

104 – служба газу

5.9. При виявленні пошкодження життєзабезпечення (електрика, водопровід, каналізація, опалення) або задимлення приміщення негайно повідомте адміністрацію закладу.

Пам'ятайте: дисципліна, увага та чітке дотримання даної інструкції є запорукою успішного виконання роботи на уроці і безпеки життєдіяльності.

Інструкцію розробив:

Заступник директора з навчально-виховної роботи

О.Р. Косинська

Інструкцію отримав: